

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Факультет економіки, управління та інженерії**

Кафедра фінансів

МАГІСТЕРСЬКА ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему:

**«Стратегія трансформації фіскальної політики в системі розвитку
місцевого самоврядування»**

Виконала

студентка II курсу

групи ФБСС-2мз

освітнього ступеня «Магістр»

спеціальності 072 «Фінанси,

банківська справа та страхування» _____ Білей Валентина Іванівна

Науковий керівник

к.е.н., доцент

_____ Гладинець Наталія Юріївна.

Робота допускається до захисту:

Зав. кафедри фінансів

д.е.н., професор

_____ Черничко Т.В.

ЗМІСТ

Вступ.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ЇЇ РОЛЬ В СИСТЕМІ РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	8
1.1 Фіскальна політика як складова державного регулювання розвитку регіонів	8
1.2. Регіональна компонента державного регулювання розвитку фіскальної політики	15
1.3. Значення фіскальної політики в розвитку місцевого самоврядування.....	21
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА РЕАЛІЗАЦІЇ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ЇЇ ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	24
2.1. Аналіз розвитку сучасної фіскальної політики України	24
2.2. Оцінка забезпечення фінансової спроможності об'єднаних територіальних громад в Україні.....	38
2.3. Оцінка фінансового забезпечення бюджету на рівні місцевого самоврядування.....	45
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В СИСТЕМІ РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	51
3.1. Проблеми та перспективи розвитку фіскальної політики в Україні.....	51
3.2. Проблеми та принципи нормалізації фіскальної політики в розвитку місцевого самоврядування.....	59
ВИСНОВКИ	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	68
ДОДАТКИ.....	76

ВСТУП

Актуальність теми. Сьогодні політика підтримки регіонального розвитку повинна бути спрямована на активізацію усього ресурсного потенціалу регіонів як основи зміцнення їх конкурентоспроможності, що призведе до збільшення власних доходів регіонів. При цьому державна підтримка має бути додатковим джерелом фінансових ресурсів.

В умовах комплексних перетворень, які мають місце в економіці та фінансовій системі України, особливої актуальності набуває проблематика формування і реалізації фіскальної політики, оцінки її дієвості й підвищення ефективності. Останнім часом, під впливом фінансово-економічних чинників поглиблюється соціальне бачення суспільства, загострюються контрверза у фіскальній сфері, що посилють економіку, офшоризацією українського капіталу, що призводить до зростання трудової міграції.

Існуючі протиріччя обумовлюють потребу в осмисленні та розробці методичних підходів до дослідження фіскальної політики та методології її комплексної оцінки, а також формування заходів, які задають умови функціонування фіскальної політики в системі місцевого самоврядування.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дипломна робота виконана відповідно до напряму науково-дослідної роботи кафедри фінансів Мукачівського державного університету за темою «Моделювання, прогнозування та інформаційно-аналітичне забезпечення фінансового регулювання структурних зрушень в економіці України» (державний реєстраційний номер №0113U008235), в межах якої автором обґрунтовано пропозиції щодо напрямів підвищення ефективності розвитку фіскальної політики на етапі мікрорівня.

Мета і завдання дослідження. Метою даної роботи є дослідження сутності фіскальної політики та її ролі в діяльності місцевих самоврядувань, аналіз ефективності управління процесами розвитку фінансових ресурсів.

Завдання, які необхідно вирішити:

- охарактеризувати сутність фіскальної політики, процеси та функції;
- дослідити методи управління на різних етапах, макро- та мікрорівнях;

- дослідити стратегії управління фінансовими ресурсами на базі місцевих самоврядувань;
- здійснити оцінку забезпечення фінансової спроможності об'єднаних територіальних громад в Україні;
- провести аналіз фінансового забезпечення бюджету на рівні місцевого самоврядування;
- визначити шляхи та методи підвищення трансформації фіскальної політики в системі розвитку місцевого самоврядування.

Об'єктом дослідження є процес управління фіскальною політикою.

Предмет дослідження – особливості реалізації фіскальної політики на різних рівнях управління та її вплив на розвиток місцевого самоврядування.

Методи дослідження. У даному дослідженні були використані як загальнонаукові, так і спеціальні методи дослідження, а саме: системний аналіз, табличний та графічний метод, методи характеристик. В роботі застосовано математико-статистичні та логічні методи дослідження і подання інформації, зокрема: дедукції та індукції шляхом дослідження підходів щодо визначення досліджуваного поняття та виявлення найбільш доцільної обробки інформації щодо досліджень інших вчених.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в поглибленні обґрунтування теоретичних засад і розробленні практичних рекомендацій щодо удосконалення та реалізації фіскальної політики в розвитку органів місцевого самоврядування з метою забезпечення їх фінансової стабільності.

Практичне значення одержаних результатів. Основні положення та висновки, що містяться в роботі, мають практичне значення для активізації процесу реалізації фіскальної політики на різних рівнях управління та забезпечення належного рівня її впливу на розвиток місцевого самоврядування.

Апробація результатів. Окремі результати дослідження доповідалися на VII Міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції «Актуальні проблеми обліково-аналітичного процесу в управлінні підприємницькою діяльністю» (м. Мукачєво, 19 листопада 2019 р.).

Публікації. За темою дипломної роботи опубліковано 1 наукову працю у збірнику матеріалів конференції.

Структура роботи. Дипломна робота включає: вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки.

У вступі обґрунтовується актуальність обраної теми, визначаються мета, завдання, об'єкт та предмет дослідження.

У першому розділі досліджуються теоретичні аспекти дослідження, сутність та фактори формування фіскальної політики, організаційні аспекти розвитку фіскальної політики як компоненти в розвитку державного регулювання.

У другому розділі проведена порівняльна оцінка розвитку фіскальної політики на рівні держави, регіону та місцевих громад. Здійснено оцінку принципів управління та організації процесів досліджень фінансової спроможності об'єднаних територіальних громад.

У третьому розділі обумовлені проблеми та принципи нормалізації фіскальної політики в розвитку України і місцевого самоврядування, шляхи підвищення принципів застосування системи фіскальної політики.

У висновках сформульовано основні результати дослідження.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити наступні теоретичні та практичні висновки.

Встановлено, що фіскальна політика держави є одним з основних інструментів макроекономічного регулювання, її сфера та сила її впливу настільки велика, що значимість оптимальної фіскальної політики важко переоцінити. Маніпулювання податками та державними видатками використовується для регулювання руху капіталів та впливу на прийняття інвестиційних рішень фізичними і юридичними особами. Однак основна макроекономічна функція держави полягає у стабілізації економіки, і фіскальна політика, тим самим, відіграє у цьому також дуже важливу роль. На сьогоднішній день фіскальна політика не повною мірою реалізує свій потенціал, що зумовлює актуальність піднятого у роботі питання.

Структурні елементи фіскальної політики в системі опробування виходять з даних позицій, їх доцільно розрізняти за статтями доходів Державного бюджету. За такого підходу основними структурними елементами фіскальної політики держави є: а) політика щодо податкових надходжень до бюджету (податкова політика); б) політика щодо неподаткових надходжень до бюджету; в) політика щодо доходів бюджету від операцій з капіталом; г) політика щодо коштів, що надходять до бюджету від зарубіжних країн і міжнародних організацій (політика зовнішніх запозичень); д) політика щодо цільових фондів; е) політика щодо офіційних (міжбюджетних) трансфертів (трансфертна політика).

Сьогодні фіскальна політика – це невід’ємний елемент економічного життя суспільства, який пов’язаний з необхідністю вирішення насамперед загальнонаціональних завдань як на макро-, так і на мікрорівні. Зокрема, фіскальна політика повинна сприяти вирішенню таких питань, як структурне удосконалення національної економіки, нівелювання галузевих і територіальних диспропорцій, стимулювання господарюючих суб’єктів до розвитку науково-технічного прогресу і запровадження передових технологій, формування людського капіталу тощо.

На сьогодні, в умовах розгортання конституційної реформи, спрямованої на децентралізацію влади в країні, фінансова політика має еволюціонувати в напрямі фінансової децентралізації, отримання місцевими органами влади певної фінансової автономії.

У сучасних умовах можна говорити про наявність комплексу сприятливих чинників, які зумовлюють необхідність розвитку основних інституцій регіональної фінансової політики. Однак важливо зазначити, що навіть передавши більшість видаткових повноважень місцевим органам влади та наділивши їх правами стосовно мобілізації додаткових дохідних джерел, проблеми регіонального розвитку в Україні не будуть вирішеними на належному рівні без проведення якісної адміністративно-територіальної реформи та кардинальної перебудови системи міжбюджетних відносин у державі. При цьому основну увагу потрібно приділити не тільки механізму розрахунку та передачі міжбюджетних трансфертів з державного бюджету, але й можливості впровадження нової концепції міжбюджетних взає- мо зв'язків між ланками бюджетної системи на рівні регіону (в напрямі забезпечення достатнього обсягу фінансування видаткових повноважень «найбідніших» бюджетів – сіл, селищ, невеликих міст тощо).

Фінансова політика в цілому, як і всі її елементи, реалізується через правову політику держави, виступаючи різновидом останньої за сферою реалізації.

Сучасна фінансова політика на рівні місцевого самоврядування зумовлена низкою чинників, у тому числі потребами євроінтеграції, децентралізації та боротьби із системними кризовими явищами.

Характеристика механізму реалізації системи трансформації фінансової політики на базі місцевих самоврядувань є перспективним напрямом подальших досліджень у цій сфері.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>